

Bài 36. TỔNG KẾT VỀ CÂY CÓ HOA

I. CÂY LÀ MỘT THỂ THỐNG NHẤT:

1. Sự thống nhất về cấu tạo và chức năng của các cơ quan có hoa:

- Cây có hoa có hai loại cơ quan chính:

+ Cơ quan sinh dưỡng: rễ, thân, lá

+ Cơ quan sinh sản: hoa, quả, hạt

- Mỗi cơ quan đều có cấu tạo phù hợp với chức năng riêng của chúng

- Câu hỏi: Đọc nội dung của bảng dưới đây về các chức năng chính và các đặc điểm cấu tạo của các cơ quan ở cây có hoa, hãy chọn những mục tương ứng giữa chức năng và cấu tạo của mỗi cơ quan rồi ghi vào sơ đồ H.36.1.

1. Bảo vệ hạt và góp phần phát tán hạt

a. Có các tế bào biểu bì kéo dài thành lông hút

2. Thu nhận ánh sáng để chế tạo chất hữu cơ cho cây

Trao đổi khí với môi trường bên ngoài và thoát hơi nước

b. Gồm nhiều bó mạch gỗ và mạch rây

3. Thực hiện thụ phấn, thụ tinh và tạo quả, kết hạt

c. Gồm vỏ quả và hạt

4. Vận chuyển nước và muối khoáng từ rễ lên lá và chất hữu cơ từ lá đến tất cả các bộ phận khác của cây

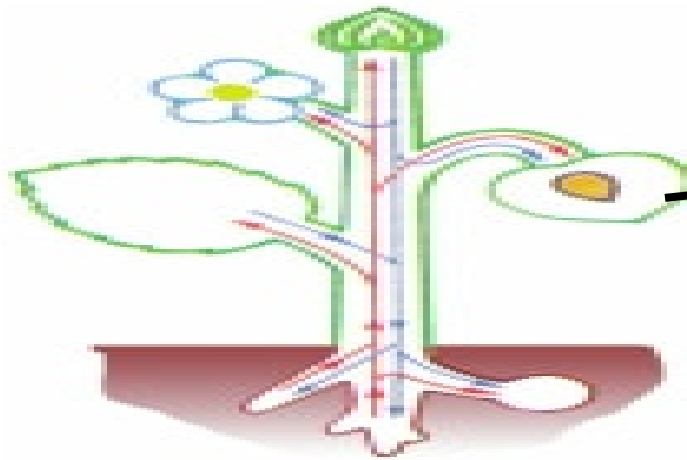
d. Mang các hạt phấn chứa tế bào sinh dục đực và noãn chứa tế bào sinh dục cái

5. Nảy mầm thành cây con, duy trì và phát triển nòi giống

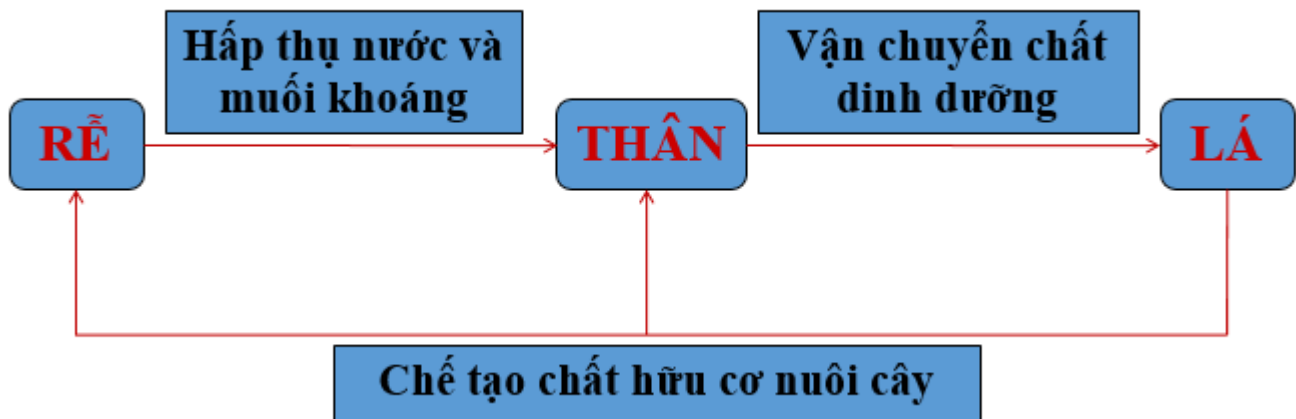
e. Những tế bào vách mỏng chứa nhiều lục lạp, trên lớp tế bào biểu bì có những lỗ khí đóng mở được

6. Hấp thụ nước và các muối khoáng cho cây

g. Gồm vỏ, phôi và chất dinh dưỡng dự trữ

Hình 36.1. Sơ đồ cây có hoa

2. Sự thống nhất về chức năng giữ các cơ quan ở cây có hoa:

- Các cơ quan của cây xanh liên quan mật thiết và ảnh hưởng tới nhau
- Tác động vào một cơ quan sẽ ảnh hưởng đến cơ quan khác và toàn bộ cây

- Đọc các thông tin dưới đây và trả lời câu hỏi:

+ Hoạt động chính của lá cây là chế tạo chất hữu cơ để nuôi cây. Nhưng lá muốn thực hiện chức năng đó phải nhờ hoạt động của rễ hấp thụ nước và muối khoáng, đồng thời các chất đó phải được vận chuyển qua thân mới lên được lá.

+ Khi lá hoạt động yếu, thoát hơi nước thì sự hút nước của rễ cũng giảm, sự quang hợp của lá yếu không cung cấp đủ chất dinh dưỡng cho thân, rễ, nên cây sinh trưởng chậm và ảnh hưởng tới sự ra hoa, kết hạt và tạo quả.

+ Nếu ta bón đúng, bón đủ các loại phân thì rễ cây sẽ hoạt động tốt, chuyên được nhiều nguyên liệu cho lá, với ánh sáng đầy đủ lá sẽ quang hợp tốt, chế tạo được nhiều chất hữu cơ giúp cho các cơ quan khác cũng phát triển (thân sẽ mập mạp, nhiều quả, nhiều hạt,...).

- Hoạt động chính của lá cây là gì?
- Điều kiện nào để cây quang hợp tốt?

🚩 Câu hỏi sách GK trang 117:

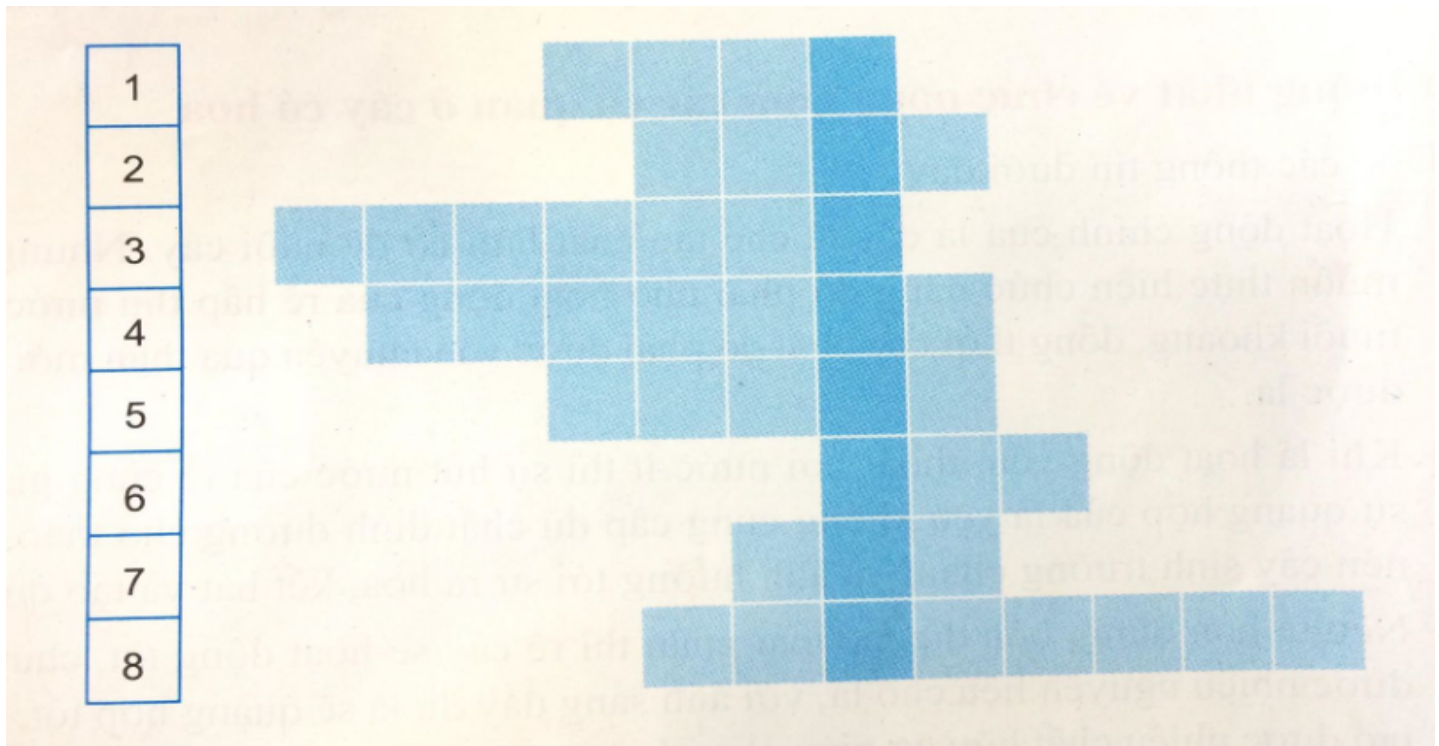
Câu 1: Cây có hoa có những loại cơ quan nào? Chúng có chức năng gì?

Câu 2: Trong một cơ quan và giữa các cơ quan của cây có hoa có những mối quan hệ nào để cây thành một thể thống nhất? Cho ví dụ.

Câu 3: Hãy giải thích vì sao rau trồng trên đất khô cằn, ít được tưới bón thì lá thường không xanh tốt, cây chậm lớn, còi cọc, năng suất thu hoạch sẽ thấp?

🚩 Trò chơi giải ô chữ:

1. Bốn chữ cái : Tên một loại chất lỏng quan trọng mà rễ hút vào cây.
2. Bốn chữ cái : Tên một cơ quan sinh dưỡng có chức năng vận chuyển nước, muối khoáng từ rễ lên lá và vận chuyển các chất hữu cơ do lá chế tạo đến các bộ phận khác của cây.
3. Bảy chữ cái : Tên một loại mạch có chức năng vận chuyển chất hữu cơ do lá đã chế tạo được.
4. Bảy chữ cái : Tên gọi chung cho nhóm các quả : mơ, đào, xoài, dứa, ...
5. Năm chữ cái : Tên một loài rễ biến dạng có ở thân cây trầu không, nhờ rễ này cây có thể leo lên cao.
6. Ba chữ cái : Tên một cơ quan sinh sản của cây có chức năng tạo thành cây mới, duy trì và phát triển nòi giống.
7. Ba chữ cái : Tên một cơ quan sinh sản của cây chứa các hạt phấn và noãn.
8. Tám chữ cái : Chỉ quá trình lá cây sử dụng nước và khí cacbonic để chế tạo ra tinh bột và nhả khí ôxi nhờ chất diệp lục, khi có ánh sáng.

II. CÂY VỚI MÔI TRƯỜNG:

1. Các cây sống dưới nước:

- Môi trường nước có sức nâng đỡ nhưng lại thiếu oxi nên lá có đặc điểm hình thái, cấu tạo phù hợp với điều kiện của môi trường nước

Cây súng trắng

Cây rong đuôi chó

+ **Câu hỏi:** Hãy chú ý đến lá của chúng, có nhận xét gì về hình dạng lá khi nằm ở các vị trí khác nhau: Trên mặt nước và chìm trong nước. Giải thích tại sao?

A: Bèo tây khi sống ở cạn

B: Bèo tây khi sống trên mặt nước

+ Câu hỏi:

- Cây bèo tây B có cuống lá phình to, nếu sờ tay vào hoặc bóp nhẹ thấy mềm và xốp. cho biết điều này giúp gì cho cây bèo khi sống trôi nổi trên mặt nước?
- Quan sát kỹ và so sánh cuống lá cây bèo ở A và B có gì khác nhau? Giải thích tại sao?

2. Các cây sống trên cạn:

- Các cây sống trên cạn có đặc điểm cấu tạo, hình thái phù hợp với điều kiện của môi trường cạn (nguồn nước, sự thay đổi khí hậu, loại đất)
  - Đọc nội dung sau và trả lời câu hỏi:
    - Các cây sống trên cạn luôn phụ thuộc vào các yếu tố: nguồn nước, sự thay đổi khí hậu (nhiệt độ, ánh sáng, gió, mưa,...), loại đất khác nhau.

– Khi quan sát các cây ngoài thiên nhiên, người ta có nhận xét sau:

+ Cây mọc ở nơi đất khô hạn, nắng, gió, gió nhiều (ví dụ: trên đồi trọc) thường có rễ ăn sâu hoặc lan rộng và nông, thân thấp, phân cành nhiều, lá thường có lớp lông hoặc sáp phủ ngoài.

+ Trong khi đó cây mọc ở nơi râm mát và ẩm nhiều (ví dụ: trong rừng rậm hay trong thung lũng) thân thường vươn cao, các cành tập trung ở ngọn.

Hãy giải thích tại sao ?

3. Các cây sống trong môi trường đặc biệt:

- Cây sống trong những môi trường đặc biệt có đặc điểm cấu tạo, hình thái phù hợp với điều kiện của môi trường đó.

🚩 Đọc nội dung sau và trả lời câu hỏi: Những đặc điểm sau đây có tác dụng gì đối với cây?

Một vài nơi trên Trái Đất có những điều kiện đặc biệt không thích hợp cho đa số các loại cây, nhưng một số ít vẫn sống được.

- Cây đước có rễ chổng giúp cây có thể đứng vững trên các bãi lầy ngập thủy triều ở vùng ven biển.
- Một số loại cây mọc đước trên các nơi rất khô và nóng, thường là:
  - + Các loại xương rồng mọng nước.
  - + Các loại cỏ thấp nhưng rễ lại rất dài: ăn sâu hoặc lan rộng và nông
  - + Các bụi gai có lá rất nhỏ hoặc biến thành gai

🚩 Câu hỏi sách GK:

Câu 1: Các cây sống dưới nước thường có đặc điểm như thế nào?

Câu 2: Nêu một vài ví dụ về sự thích nghi của cây ở cạn đối với môi trường.

Câu 3: Các cây sống trong những môi trường đặc biệt (sa mạc, đầm lầy) có những đặc điểm gì?

❖ Đọc nội dung sau và trả lời câu hỏi:

- Cỏ lạc đà có rễ đâm sâu xuống đất từ 20 – 30 m hút lấy nước ngầm, trong khi đó phần thân, lá trên mặt đất thì tiêu giảm nhiều. Bên cạnh đó nhiều loài cây khác lại có rễ ăn rộng sát mặt đất để hút sương đêm.
- Ngoài cây đước, ở các bãi triều ven biển còn có 1 số loại cây khác cũng có bộ rễ độc đáo, ví dụ như các cây bần mắm có nhiều rễ thở mọc ngược lên nhưng những mũi chông xung quanh gốc, vừa giúp cây đứng vững trong bùn, vừa làm thêm chức năng hô hấp.
  - Một số loài cây có rễ ăn rộng sát mặt đất nhằm mục đích gì?
  - Đặc điểm của rễ cây bần và mắm là gì?